

Женева: Организация Объединенных Наций, 2009. – 316 с. [Електронний ресурс]. – Доступ з: <http://www.unepce.org/trade/timber>. 4. Якобчук В. М. Світове виробництво і торгівля товарами лісової промисловості / В. М. Якобчук // Міжвідомчий науково – технічний збірник НЛТУ України – Львів:НЛТУ України, 2007. – Вип. 33. 5. [Електронний ресурс].- Доступ з: <http://les.lesprom.com>

УДК 330

Ю.П. Гуменюк

Тернопільський національний економічний університет

МІЖНАРОДНИЙ РИНОК УНІКАЛЬНОЇ РОБОЧОЇ СИЛИ: ПЕРСПЕКТИВИ МІГРАНТІВ

© Гуменюк Ю.П., 2010

Досліджено феномен сегменту унікальної робочої сили на міжнародному ринку праці. Окреслені умови, значення, місце та перспективи іноземної робочої сили в системі розвитку ринків шоу-бізнесу та професійного спорту.

Ключові слова: шоу-бізнес, рівень людського капіталу, ринок професійного спорту, міжнародна міграція робочої сили, мерітократія, багатовимірний комунікаційний простір, соціальні системи, фінансове дослідження, інтелектуальний капітал, маргінальне середовище високої кінетичної соціальної енергії.

INTERNATIONAL MARKET OF UNIQUE LABOUR FORCE: MIGRANTS PROSPECTS

In the article the phenomenon of segment of unique labor force is explored on international labor-market. Terms, role, place and prospects of foreign labor force, are outlined in the system of development of markets of show-business and professional sport.

Keywords: showbiz, level of human capital, market of professional sport, international migration of labour force, meritocracy, multidimensional of communication space, social systems, financial research, intellectual capital, marginal environment of high kinetic social energy.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Тисячі хлопчаків з країн Африки мріють грати у футбол, як Бангура, Е'тоо чи Зідан, виступати на канвасі боксерського рингу, як С. Пітер, Х. Хайд чи А. Ібеабучі, бути купленим Європейським клубом чи укласти контракт із американським промоутером.

Спекуляції на біржах, шоу-бізнес, професійний спорт, адвокатура, пластична і трансплантативна хірургія – ринки, які гарантують високу оплату послуг. Тобто, це сфера надання послуг, яка повнопрофільно функціонує лише у високорозвинених (постіндустріалізованих) країнах. Разом із тим, країни становлення ринку втягуються до зазначеної діяльності ігноруючи закономірності розвитку, що потребує пильної уваги до феномену вітчизняних науковців та бізнесменів, особливо з огляду на «Євро – 2012».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню міжнародного ринку робочої сили присвятили свою діяльність відомі зарубіжні та вітчизняні вчені, зокрема Р. Мандел, П. Кругман, О. Амоша, М. Долішній, Е. Лібанова, М. Матвіїв, В. Брич та ін. Проте, передумови формування,

значення та місце сегменту унікальної робочої сили в системі перерозподілу світового доходу залишилися за межами їх наукових інтересів.

Цілі статті. Метою написання статті є дослідження механізму регіональної трансформації євразійської економіки та визначення місця міжнародної міграції робочої сили в зазначеному процесі відповідно засадам нової світової економічної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Шоу-бізнес (англ..*Show business*) комерційна діяльність у сфері розваг, індустрія розваг. Термін «шоу-бізнес» стосується:

- компаній, що займається виробництвом і розповсюдженням аудіо- і відеопродукції;
- артистів і деяких спортсменів;
- таких сфер розваг, як кіно, театр, музика, телебачення та ін., що отримують, крім всього іншого, фінансову вигоду від своєї діяльності [12].

Рівень людського капіталу здебільшого залежить від величини інвестицій у нього. Якщо праця медиків та юристів потребує фундаментальної базової підготовки та є результатом освітянської діяльності, то професійний спорт і шоу-бізнес – ринок талантів, які дуже важко підготувати на замовлення. Ми не маємо прикладів того, що до авторитетної адвокатської фірми США чи Великобританії, запросили випускника юридичного факультету університету з Камеруну, жоден випускник медичного університету Гани чи Кот Ді'Вуару не оперує в клініках ЄС, Японії чи США. Проте, всі члени збірних цих країн з футболу грають у провідних європейських клубах, де річний заробіток обчислюється цифрами з шістьма нулями. Звичайно, в Європі є надсучасні спортивні школи, авторитетні консерваторії та мистецькі студії, проте, футбольні клуби ЄС постійно запрошують гравців з країн Африки, Південної і Центральної Америки, серед бомонду цінуються митці з країн, що розвиваються, сучасна поп-музика зазнає значного впливу іммігрантського середовища. Професійні боксери, баскетболісти, футболісти з країн, що розвиваються постійно очолюють світові рейтинги своїх асоціацій та отримують плату за свою працю за найвищими розрядами. Простежується чітка закономірність: країни-донори спортивних талантів в минулому були колоніями, що вплинуло на їх ментальне зближення з країнами Заходу; населення мусульманських країн Євразії майже не реагує на цей ринок.

До того ж, можна помітити закономірність, що на рівень попиту західних країн виходять професіонали, вид заняття спортом яких не потребує наявності сучасної інфраструктури і значних витрат на тренування, необхідною умовою є лише наявність таланту. Ми не бачимо трудоіммігрантів серед пілотів Формули 1, в авіа- чи водомоторному спорті, в тенісі, хокеї на льоду, тощо. Домінування в надважкій вазі світового професійного боксу українців Володимира та Віталія Кличків, різко знизило популярність цього виду спорту в США та на величину винагороди за поєдинок; вони не заробляють гонорарів М.Тайсона чи Л.Льюїса. Провідні американські фахівці з боксу радять Кличкам оселитися в США, що кардинально змінить до них відношення публіки та вплине на розміри їхніх гонорарів за бій, тобто справа в сфері психології споживача видовища.

Ринок професійного спорту – це не лише клуби чи промоутери це армія тих самих юристів, які отримують відсотки від сум зазначених в контрактах; медиків, які моніторять стан спортсмена та проводять реабілітаційні курси; фахівців прямих продаж, які торгують ексклюзивною нерухомістю, ювелірними виробами, предметами старовини, фірми, які використовують відомі обличчя у своїх рекламних компаніях, телемедіа компанії, які висвітлюють спортивні події та інші, які разом складають його інфраструктуру. Нерідко трапляються випадки, коли видатні спортсмени (М.Тайсон, Р.Боуї, Гарінча, Н.Лауда) після закінчення кар'єри опиняються в злиднях, проте інфраструктура лише нарощує обсяги діяльності. Глядач-споживач заради своїх кумирів готовий на все і без проблем мириться з їх надприбутками, вважаючи це платою за унікальність і стан свого задоволення. Він також змирився з тим, що цілком відкрито за величезні суми грошей купують і продають спортсменів. Проте, його дратують менеджери та продюсери, які експлуатують таланти через нав'язані контракти, а разом з тим це люди, які насправді отримують більшу частку доходів та керують процесом.

Журнал France Football склав рейтинг 2010 заробітних плат найкращих футболістів і тренерів світу. За даними видання, найвище оплачуваним гравцем нині є форвард «Барселони» і збірної Аргентини Л. Мессі (€33 млн. на рік). На другому місці півзахисник «Лос-Анджелес Гелаксі» та збірної Англії Д.Бекхем (€30,4 млн.), а на третьому – гравець мадридського «Реалу» та збірної Португалії К.Роналду (€30 млн.).

Наставник «Інтера» Ж. Моуріньо з окладом €13 млн. на рік є найвисокооплачуваним тренером. За ним у списку багатіїв розташувалися Р.Манчіні (€12 млн.) і Л. Ф. Сколарі (€9,5 млн.) [1].

Світовий рейтинг 2010 р. клубів за витратами на придбання футболістів за десятиліття очолив мадридський «Реал» з показником близько 1 млрд. дол. У нинішньому році найбільше витратив на придбання футболістів «Манчестер Юнайтед» 122 млн. євро. Ці кошти вважають компенсацією клубу, який підготував футболіста. Проте, якби кожен, хто тренується в «Рівер Плейт» чи «Бока Хуніор» коштував скільки Мессі чи Рональдінью, Аргентина і Бразилія могли б жити лише з футболу. Майже сім сотень бразильських футболістів переїхали до Європи в літнє міжсезоння 2010 р. Бразильські клуби не можуть протистояти тенденції оскільки фінансово не спроможні запропонувати молодим гравцям еквівалентну з європейськими клубами зарплату.

За 18-річного О.Пато ФК «Мілан» заплатив 20 мільйонів доларів, встановивши йому щорічну зарплату 2.5 млн. дол.. Практично стільки ж запропонував іншому талановитому футболісту Вілліану з «Корінтіанса» донецький «Шахтар».

У ситуацію, що склалася в бразильському футболі, був вимушений втрутитися президент країни Да Сілва, який нещодавно заявив, що незабаром буде прийнятий новий закон, який допоможе приборкати масову втечу молодих талантів. Да Сілва зазначив, що закон, підготовлений Пеле, який дозволяє гравцям, які старші за 18 років, вибирати клуби, мусить бути переглянутий [3].

Ще однією особливістю, яка характерна для міжнародних ринків шоу-бізнесу і професійного спорту є та, що ціна на них максимально наближена до рівня національних. Цей факт ріднить унікальні здібності людини із капіталом і дає підстави розглядати їх людським капіталом, який проте не переростає в інтелектуальний. Також немає підстав вважати гру будь-якої футбольної команди інтелектуальним активом, оскільки насправді талановиті футболісти не одноразово протягом кар'єри змінюють клуб, не втрачаючи при переході майстерності, яка проте втрачається з віком. Футбольні клуби РФ і України нині нерідко платять футболістам більше за європейські, стаючи місцем працевлаштування трудових іммігрантів, це при тому, що їх населення бере активну участь у міжнародній міграції робочої сили саме через низькі внутрішні зарплати, а сфера надання послуг лише починає формуватись. Фінансові активи не залежно від національного походження шукають не лише найвищої норми прибутку, але й стабільності та гарантії повернення. Те, що на міжнародному ринку унікальної робочої сили з'являється все більше представників великого бізнесу з країн, що розвиваються йде в контексті глобалізації. Бізнесмени з цих країн нагромадили свої статки в реальному секторі економіки, а витрачають їх в сфері надання послуг постіндустріальних країн. Глядач-споживач, працюючи в реальному секторі економіки разом із такими ж робітниками в усьому світі, створюють товари, різниця на виробництво яких є джерелом фінансування розширення сфери послуг в постіндустріальному суспільстві. Із 14 трлн. дол. ВВП США лише ледь більше 3 трлн. – це результат діяльності реального сектору, в другій за розмірами економіці світу: КНР з точністю до навпаки.

У США зростає безробіття, відбувається спад виробництва, КНР демонструє найвищі в світі темпи економічного зростання. Країни, які не занедбали реальний сектор (ФРН, Японія, Південна Корея) нині з кращими показниками виходять з кризового стану, який був викликаний діяльністю сфери послуг фінансового характеру. Разом із тим, існує висока імовірність того, що становлення ринків унікальної робочої сили в країнах, що розвиваються буде ланкою зчеплення, через яку відбуватиметься світова конвергенція доходів населення. Саме в цьому контексті підняття податку на розкіш та імпортного мита на предмети розкоші сприяло б розвитку вітчизняного виробництва, яке стимулювало споживання носіїв унікальної робочої сили.

На початку 60-х років минулого століття заробіток футболіста провідного клубу Англії чи Іспанії був на рівні середньої зарплати в країні. Нині ж на футбольному полі за участю провідних європейських

команд зосереджено, щонайменше, двадцять два мультимільйонери, футбол з «гри мільйонів» перетворився на «гру мільйонерів». Зростання доходів на ринку унікальної робочої сили корелює із розширенням розриву в рівнях доходів між найбагатшими та найбіднішими країнами світу.

Співвідношення доходів 20% найбагатшої частини населення Землі до 20% найбіднішої було 30:1 в 1960 р., 45:1 в 1980 і 60:1 в 1989 (якщо ж врахувати внутрішню нерівномірність розподілу доходу в бідних країнах, то для 1988 р. цей показник рівний 140:1). Важлива і абсолютна різниця в доходах: у 1989 р. для 20% найбагатших і найбідніших ця різниця на одну людину склала 15149 дол., а в 1960 р. була 1864 (перераховано на долари 1989 р.) [7]. Одного із найкращих футболістів англійської прем'єр-ліги Дж.Реві в 1958 р. ФК «Лідс» купив за 14 тис. фунтів стерлінгів. Будучи з 1974 по 1977 рр. тренером збірної Англії Реві щорічно отримував 25 тис. фунтів, що було в тричі більше ніж у його попередника А.Рамсея з яким ця команда виграла кубок світу [5]. Це зайвий раз переконує в тому, що постіндустріалізовані країни зростають, не в останню чергу, за рахунок країн, що розвиваються.

Разом із тим, феномен доходів, які отримують в шоу-бізнесі та професійному спорті пояснюється в контексті формування мерітократії в країнах ОЕСР. Термін запропонований М. Янгом на поч. 60-х рр. минулого століття охоплював процес становлення влади кращих представників суспільства, коли посаду чиновника отримували завдяки особистим якостям, а не через зв'язки. Аналізуючи ретроспективу дослідник вказує на те, що в різні періоди розвитку суспільства поняття «кращих людей» було різним. На зміну фізичній силі прийшла сила інтелекту, носіями якого є обмежена кількість людей, неспроможні ним оволодіти зосереджуються на фізичній підготовці. Тяга англійців до спорту була давньою традицією, особливо сильною серед нижчих класів. Дана ситуація спровокувала безпрецедентне зростання популярності спорту серед населення економічно розвинених країн.

Нині члени мерітократії настільки сповнені усвідомленням особистої важливості, що втратили симпатію до народу, яким управляють. Вони настільки безтактні, що люди нижчого калібру страждають від їх безпідставних образ [10]. Таке протистояння сприяє полегшенню соціальної адаптації талановитих трудових мігрантів. Проте, лише незначна кількість представників шоу-бізнесу вливаються до вищого середнього класу, не в останню чергу через потребу відповідати сподіванням і критеріям середнього та нижчого середнього класу, тут зрада не вибачається, а зміна іміджу нерідко призводить до падіння популярності. М.Алі започаткував у боксі агресивний стиль PR, від якого в захваті були його шанувальники та який шокував респектабельну публіку, нині Д.Хей продовжує її епатувати. Шоу-бізнес змінює зовнішність разом із зміною расової структури середньої та нижчої страт середнього класу, який стає середовищем (багатовимірним комунікаційним простором) маргіналів, і яке завдяки своїй рубіжній енергетиці стає запорукою розвитку [11].

Соціальні тенденції останніх десятиліть свідчать, що суспільство, яке сповідає свободу наукового пошуку та ефективно використовує результати технологічного прогресу, породжує наростання майнової нерівності в масштабах, яких не знала історія. Даний парадокс цілком з'ясовний логікою розвитку соціальних систем, а природа такої нерівності та її поглиблення криється у невикорінних відмінностях людей за рівнем їх здібностей і талантів, отже, і за потенційною можливістю досягнення успіхів у сфері виробництва, оснований на засвоєнні і використанні нових знань. Отже, торжество принципів свободи не може забезпечити рівність, яку протягом сторіч було прийнято вважати їх наслідком.

Проведення чемпіонатів популярних видів спорту нині стало популярним бізнесом приносячи організаторам значні прибутки. Разом із тим, з соціогуманітарного аспекту тут не все однозначно, фінальна частина чемпіонату світу в ПАР поставила більше запитань ніж дала відповідей, зокрема високий рівень криміногенної активності навколо іноземних туристів, страйки обслуговуючого персоналу місцевого турбізнесу, тощо. Те, що фінальна частина чемпіонату Європи з футболу пройде частково в Україні та частково в Польщі, одні аналітики розглядають як тест на готовність українського бізнесу та нового члена ЄС провести подію світового рівня, інші, як політичне рішення УЕФА. ПАР і Польща економічно розвинутіші за Україну, середній заробіток у сфері послуг там складає близько 600 дол. США, таким чином Україну очікують значно більші проблеми.

Разом із тим, Європейський футбол, як і Світовий футбол загалом, сьогодні є збитковим видом господарської діяльності. Лише кілька національних чемпіонатів можна назвати умовно рентабельними. Тут доцільно виокремити національний чемпіонат Англії та Іспанії. Національні чемпіонати, які проводяться в таких провідних футбольних країнах, як Німеччина, Франція та Італія нині збиткові. Футбол є надзвичайно витратним видом бізнесу. Якщо прискіпливо здійснювати дослідження, то виявиться, що в принципі з нульовою рентабельністю працюють навіть провідні клуби [8]. Те, що щедро оплачують глядачі перерозподіляє мерітократія, для якої ринок шоу-бізнесу, стає інструментом регулювання механізму соціально-економічного розвитку.

Міжнародна аудиторська фірма Deloitte, яка проводила фінансове дослідження європейського футболу в 2010 р. констатувала, що постійне збільшення зарплати гравців в європейському футболі може призвести до банкрутства багатьох команд.

Згідно з доповіддю, англійська Прем'єр-ліга втратила статус найприбутковішого футбольного дивізіону світу, поступившись німецькій Бундеслізі. Сумарний прибуток всіх клубів першості в сезоні 2008/2009 рр. впав вдвічі – зі 185 до 79 млн. фунтів стерлінгів. У той же час, прибуток німецьких клубів становить 172 млн. фунтів. Валовий дохід клубів Прем'єр-ліги досяг 2 млрд. фунтів, однак 67% цієї суми пішли на виплату зарплат футболістам. Подібна проблема стосується не тільки Англії – аналогічна ситуація у Франції, Німеччині, Італії та Іспанії [2].

За офіційними даними ФК «Шахтар», клуб за підсумками сезону 2008–2009 рр. витратив приблизно вдвічі більше, ніж заробив – 85 млн. дол. та 35 млн. дол. відповідно [4]. Хоча на загальному тлі виділяються провідні клуби європейських чемпіонатів постійні учасники континентальних клубних турнірів. Протягом останніх 15 років у конкурентній боротьбі між клубами п'яти найбільших європейських футбольних ліг помітні очевидні ознаки різкого розмежування. При цьому кілька провідних клубів завдяки великим прибуткам збільшують відрив від інших, йдеться у дослідженні компанії Ernst & Young. Крім того, прірва між багатими і бідними клубами збільшується через постійну участь провідних клубів у Лізі чемпіонів. Виплати у рамках цього турніру різко зросли, особливо після зміни формату змагань, які відбулися на рубежі тисячоліть.

Згідно з дослідженнями британського Центру міжнародного спортивного бізнесу, прибуток іспанської «Барселони» – переможця Ліги чемпіонів 2008–2009 рр. з урахуванням усіх призових, комерційних і рекламних доходів склав понад 110 млн. євро, а англійського «Манчестер Юнайтед» – не менше 65 млн. євро. Більша частина доходів вітчизняних клубів припадає на продаж трансферних прав на футболістів. На другому місці у рейтингу найприбутковіших джерел – бонуси від участі в єврокубках. Так, для «Шахтаря» ці дві статті складають майже 75 % річного доходу. А от продаж телевізійних прав донецьким клубом додає всього лише 2 % до загальної скарбнички надходжень. У той час як для німецької Бундесліги ця стаття доходів є основною. Відвідуваність матчів в усіх українських містах у порівнянні з попередніми роками, поступово падає. Негативні явища в українському футболі пов'язані з темпами розвитку економіки. Якщо клуби купують футболіста за європейськими цінами, а квитки на матч продають за українськими цінами: клуб не може стати рентабельним. В Європі люди вільно витрачають гроші на розваги, у тому числі і на футбол, не замислюючись над тим, як прогодувати сім'ю. «Рентабельні футбольні клуби в Росії та Україні неможливі. Це прямо пов'язано з розвитком нашої економіки», – переконаний вітчизняний футбольний функціонер топ-рівня [4].

Загалом, проблеми українського футболу і європейського не до порівняння. Якщо до дефіциту бюджетів західноєвропейських клубів призводить надмірне інвестування в гравців, то бюджети українських клубів нині залежать від фінансових можливостей власника і стримуються слабким розвитком футбольного ринку та відсутністю інтриги у національному чемпіонаті.

Ринок шоу-бізнесу функціонує у подібний спосіб, проте проблеми попиту на унікальну робочу силу тут вирішуються завдяки інноваційним технічним засобам мікшування звуку, які дозволяють продюсерам зосереджуватися на візуальному боці. Сумнівно, щоб нині співачки із зовнішністю Б.Стрейзанд чи Л.Мінеллі добились успіху. Якщо кінець 60-х початок 80-х рр. – це був період беззаперечного домінування англо-американських музичних груп у світі (успішні німецькі, голландські групи співали англійською), то надалі їх почали тіснити виконавці, які співали італійською, іспанською, німецькою, російською та французькою мовами. У цій сфері діяльності

дедалі чіткіше простежується орієнтація на масового національного споживача, який мало цікавиться рівнем професійної кваліфікації виконавця.

Причиною використання вітчизняними виконавцями на живо фонограми називали відсутність сценічної звукової апаратури високого рівня, нині така апаратура доступна, проте виконавці й надалі користуються фонограмами. Тобто ринок шоу-бізнесу поступово перестає належати до сегменту унікальної робочої сили, проте, залишаючись осередком надприбутків, який наразі захищений від переливу капіталу специфікою діяльності.

В. Хмелько вважає, що до середнього класу належать наймані працівники, робоча сила яких дорого коштує на ринку праці – це професура, артисти, майстри мистецтв. а окремі діячі мистецтва, які користуються великою популярністю переходять до «вищого» середнього класу [9]. Тобто особи з країн несформованої демократії, які працевлаштувалися на ринку шоу-бізнесу постіндустріалізованих країн традиційної демократії по суті розчиняють середовище стабілізації суспільства. В даному контексті важливим стає величина тієї критичної маси, яка зможе загальмувати демократичні процеси. Теза про те, що носії унікальної робочої сили стимулюватимуть демократичні процеси в країні походження малоімовірна, оскільки, якщо вони повертаються на батьківщину, то в основному через несприйняття західних цінностей (Марадона, О. Баюл, Н. Андрейченко, тощо). Середовище середнього класу нагадує інтелектуальний капітал, який не в змозі здійснювати міжнародний рух частинами. Разом з тим, трудомігранти вищого гатунку формують маргінальне середовище високої кінетичної соціальної енергії, яка може спрямуватися в непередбачуваних напрямках з непередбачуваними наслідками для світу в цілому.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, міжнародна міграція унікальної робочої сили для країни-донора не несе моментальної вигоди. Сфера послуг розширяється мірою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво, які в ефективніший спосіб використовують наявні в суспільства фактори виробництва. З іншого боку, організація глобалізації виробництва в спосіб, коли сукупна ціна товарів стає нижчою за сукупну вартість послуг, призводить до диспропорції у сфері зайнятості постіндустріальних країн світу. Юридична компанія отримує відсотки за виграні господарські справи, які обчислюються сотнями тисяч і більше дол., тренування видатних професійних спортсменів винагороджується мільйонними заробітками, співвиконавця гарантує йому безбідне існування, пересадка органів VIP-ам та їх омолодження також винагороджується понад міру. У той час, як текстильна фабрика з багатотисячним контингентом в КНР чи Україні, щоб отримати співрозмірний прибуток мусить працювати не один місяць.

Якщо наслідувати риторичку М. Янга, то ринок шоу-бізнесу – це міф, який створили і підтримують представники середньої та нижчої страт середнього класу, який функціонує за їхні гроші і, на початках, був лише їм потрібний. Він є їх відповіддю мерітократії, рафінованій буржуазній культурі та мистецтву. В 60-х рр.. XX ст.. це був рух хіппі та інших радикально налаштованих груп буржуазного суспільства, кумири яких по суті проклали шлях від бунтарів до вищих сфер (Дж.Леннон, П.Макартні, М.Джагер, та ін.). Нині все частіше знакові фігури західної поп-культури опиняються при владі. У США трудовий іммігрант, шоу-мен А.Шварценегер став губернатором Каліфорнії – осередку шоу-бізнесу, а колишній артист Р.Рейган – не найгіршим президентом, нині країною керує перший чорношкірий президент, іммігрант у другому поколінні. Лідер гурту U2 Боно увійшов до рейтингу 100 найвпливовіших людей в галузі фінансів, розваг, ЗМІ, технологій і моди, який опублікував журнал Vanity Fair .

Отже, ринок шоу-бізнесу насправді є найдемократичнішим і найліберальнішим міжнародним ринком робочої сили, до якого не видається можливим застосувати жодних регулятивних інструментів антиімміграційного законодавства. Він може стати тією ланкою зчеплення, яка насправді поєднає глобалізований світ, ставши його соціогуманітарною складовою. Саме надзвичайна популярність, яка є наслідком вродженого таланту та екстраординарної працездатності, є запорукою такого стану речей.

1. *Зарплати футбольних зірок.* <http://sport.tochka.net/ua/6804-zarplaty-futbolnykh-zvezd>. 2. *Зростання заробітної плати загрожує майбутньому футболу* <http://sport.tochka.net/ua/8172-rost>

zarabotnoy-platy-ugrozhaet-budushchemu-futbola. 3. Экспорт Бразилии сям сотень футболистив за лито. <http://mehanic.net.ua/2007/09/02/eksport-brazyliji-sim-soten-futbolistiv-za-lito/> 4. Футбольний клуб: бізнес чи іграшка? <http://www.epravda.com.ua/publications/4b4c3f28ac97d/> 5. Две стороны Дона Реев. <http://www.championat.ru/football/article-23186.html>. 6. Богатейшие футбольные клубы мира. <http://ru.wikipedia.org/wiki>. 7. Кара-Мурза С. Концепция «золотого миллиарда» и Новый мировой порядок. 8. Можливі вигоди та загрози проведення фінальної частини чемпіонату Європи з футболу “ЄВРО-2012” в Україні. <http://www.vgolos.com.ua/blog/211.html?page=1>. 9. Середній клас в Україні : майбутнє народжується сьогодні. http://dialogs.org.ua/dialog.php?id=3&or_id=84. 10. Элита и ее тень. «Учительская газета» <http://www.ug.ru/archive/2033>. 11. Дергачев В.А. Геоэкономика. – К.: ВИРА-Р, 2002. – 512 с. 12. <http://ru.wikipedia.org/wiki>

УДК 504.03 (075.8)

І.М. Грабинський, Ю.Б. Федунь

Львівський національний університет імені Івана Франка

РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В КРАЇНАХ ЄС: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

© Грабинський І.М., Федунь Ю.Б., 2010

Досліджуються шляхи та етапи реалізації політики сталого еколого-економічного розвитку країн ЄС та можливість використання їхнього досвіду для України.

Ключові слова: концепція сталого розвитку, економічний розвиток, екологічна безпека, етапи реалізації політики сталого еколого-економічного розвитку країн ЄС, стратегічні цілі.

THE POLICY IMPLEMENTATION OF SUSTAINABLE ENVIRONMENTAL-ECONOMIC DEVELOPMENT IN EU COUNTRIES: EXPERIENCE FOR UKRAINE

Ways and implementation of policy of the sustainable ecological-economic development of countries of EU and possibility of the use of their experience for Ukraine are explored.

Keywords: sustainable development concept, economic development, environmental safety, the stages of policy implementation of sustainable environmental-economic development in EU countries, strategic goals

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Функціонування соціальних і економічних систем, неузгоджене з можливостями природного середовища, з його відтворювальною здатністю і загальними законами природи, спричинило виникнення тенденцій, впливу яких ні планета, ні її живі організми не зможуть довго протистояти. Є.М. Борщук відзначає, що соціально-економічні, екологічні і політичні рішення не можливо приймати у відриві від стану природного середовища і загальних законів природи [1].

В умовах соціально-політичних змін, що відбуваються в Україні, реалізація концепції сталого розвитку, яка була прийнята і затверджена Кабінетом Міністрів ще в 1997 р має стати однією з важливих складових стратегії розвитку України. Доцільність такого переходу визначається як